

i en Herligheds Aftglands, der dyssede Alt i Fuldkommenhedens Fortryllelse, der bevægede Alt, selv ubevæget. Da skulde Lammet have hvillet hos Ulven,* og Duen bygget Rede ved Rovfuglens Side, den giftige Urt været uskadelig, da skulde Alt have været saare godt. Sandhed skulde der have været i Alt; thi Adam nævnede jo Alt med sit rette Navn, som dette er i Sandhed; Trofashed skulde der have været i Alt; thi Alt var, hvad det syntes at være; Refersidighed skulde være voxet op af Jorden. Og dog skulde der ikke have været Forskiel paa Gode og Ondt, thi denne Adskillelse var jo netop Frugten af Kundskabens Frugt; og dog skulde ingen have spurgt, *hvortil* Alt kom; Herrens Røst skulde heller ei have vundet i Edens Have og spurgt efter Adam, Adam ikke skjult sig i Haven og i sit Indre; men Alt skulde have været aabenbare, og den Eneste, der havde skjult sig, var Herren, om han end ubemærkelig var tilstede i Alt. Adam skulde ikke have faaet Tid til at spørge, hvortil det kom, thi det tilbød sig i Øieblikket, og Gaven selv tilbød sig saaledes, at den i den Modtagende ikke vakte Spørgsmaal om Giveren.

Da brød Mennesket Freden ved at plukke Kundskabens forbudne Frugt, han foer vild og ved Kundskaben foer han atter vild; thi Slangen bedrag jo Eva (1. Moseb. 3, 13), og saaledes kom ved et Bedrag Kundskaben som et Bedrag ind i Verden. Kundskabens Frugt, som Mennesket nød, plantede Kundskabens Træ i hans Indre, der bar fine Frugter, hvilke nu vel ikke forekom ham lystelige; thi Kundskabens Frugt synes altid lystelig og er det at skue til, men naar man haver nydt den, da føder den Møje, tvinger Mennesket til at arbejde i sit Ansigts Sved, og saeer ham Torne og Tidslær. Hvad der skete i Dagens Begyndelse, det gjentager sig bestandig i enhver Slægt og i den Enkelte, at Kundskabens Frugt er lystelig at skue til. Mægtede Herrens Formaning ikke at fræse det første Menneske fra dette Bedrag, hvorledes skulde menneskelig Røst formaae Andet end at gjøre den Enkelte hin Frugt end lysteligere at skue til.

Edens Hauge lukkedes, Alt var forandret, Mennesket blev bange for sig selv, bange for Verden omkring sig, bekymret spurte han, hvad er det Gode, hvor er det Fuldkomme at finde, hvortil har det sit Udspning, hvis det er til. Men Twilen, som Kundskaben førte med sig, slyngede sig angstende omkring hans Hjerter, og Slangen, der havde forført ham ved det Lystelige, knugede sig nu om ham.

Skulde han faae at vide, hvad det Gode og Fuldkomme var, uden at faae at vide, hvortil det kom, skulde han kunne kjende det evige Ophav, uden at vide, hvad det Gode og Fuldkomme var? Snart vilde Twilen forklare ham det Ene snart det Andet, og lurede da paa ham i Forklaringen selv for at gjøre ham end mere urolig. Hvad der skete i Dagens Begyndelse, det gjentager sig i enhver Slægt og i den Enkelte; Virkningen af Kundskabens Frugt lod sig ikke standse. Med Kundskaben blev Twilen inderligere, og Kundskaben, der skulde vejlede Mennesket, bandt ham i Nød og Modsigelse. Snart var Kundskaben ham et Uopnaaeigt, efter hvilket han sukkede; snart var den hans Tanke en Salighed, hvilken hans Siel bestandig tabte; snart var den ham en Viden, ved hvilken hans Hjerte skammede sig; snart en Erkjendelse, der kun bragte ham til at skjælve; snart en Bevidsthed om sig selv, snart en Bevidsthed om den ganske Verden; snart ansprede den ham enhver hans Evne, snart slappede den hans Væsen i Mathed; snart overvældede den ham med sin Rigdom, snart udmungrede den ham med sin Tomhed.

Er Twilen da den Stærkere? Er den, der skal trænge seierriig ind i den Stærkes Huus, en ny Twil? Fratager han hans Redskaber ved at bruge de samme Redskaber mod ham, som han selv bruger; eller vilde han saa ikke netop styrke ham; og er det ikke Twilens List, at den indbilder et Menneske, at den ved sig selv kan overvinde sig selv, som var den istand til at gjøre det Vidunderlige, der aldrig er hørt hverken i Himlen eller paa Jorden eller under Jorden, at Nøget, der er i Strid med sig selv, kan i denne Strid være stærkere end sig selv! Eller hvorledes bærer den urene Aand sig ad, naar den ved sig selv uddriver sig selv af et Menneske; vender den da ikke tilbage med syv andre, saa det Sidste bliver værre end det Første (Mth. 12, 45)? Eller hvorledes gaer det et Menneske, der i Strid med sig selv ikke bejender, at om han end var istand til at overvinde Alt, havde han dog ikke Magt til at overvinde sig selv ved sig selv? Forandler ikke dette seierriige Selv sig til hvad der er langt værre end det fordervede Selv, hvilket det besseiede; og bliver det ikke boende trygt i ham, fordi i ham intet stærkere Selv er, uden forsavidt dette er endnu værre? Nei derfor binder man først den Stærke, eller giver ham hen at bindes, og da først trænger man ind i hans Huus at tage hans Redskaber fra ham (Mth. 12, 29). At dette forholder sig saaledes, vil vist Enhver tilstaae, der redelig har villet erfare det Oplevede, og ikke for en ydmyg, om end i en anden

Forstand opløftende Sandhed har foretrukket et glimrende Bedrag, ved hvilket han vandt at skuffe sig selv og fremfor Alt blev duelig at vække Menneskens Beundring og tilfredsstille deres svigefulde Fordrag, der begjerede et Bedrag. Foretrækker man derimod at have Lidet med Velsignelse, at have Sandhed med Bekymring, at lide istedenfor at juble over drømt Seire, saa vil man vel ikke være tilbøjelig til at prise Kundskaben, som stod hvad den skjønker i noget Forhold til den Bekymring, den volder, uden at man derfor vil negte, at den ved sin Smerte opdrager et Menneske, hvis han er redeelig nok til hellere at ville oprages end bedrages, til fra det Mangfoldige at søge til det Enge, fra det Overflødige til det Fornødne, saaledes som dette simpelt og eenfoldigt tilbydes, netop som det er fornødent.

Saa lader os da nærmere overveie og gjøre Vort til at forstaae, og i Overveielser ligesom fanges til Friheden i det skjønne apostolske Ord, der baade forklarer: hvad og hvortfra: *at al god Gave og al fuldkommen Gave er ovenfra.*

„Vide I, som ere onde, at give Eders Børn gode Gaver, hvor meget mere skal den himmelske Fader give dem gode Gaver, som han bede“? (Mth. 7, 11. Luc. 11, 13). Disse Ord medlade sig med saamegen Deelagelse til den Bekymrede, tale saa bekymret til den Bekymrede, at de opreise og styrke ham i den fulde Overbevisnings Frimodighed. Hvis nemlig et Menneske, ikke som den Tivivlende, i sin Bekymring er ligegyldig for sig og kun beskæftiget med Livets og Tilværelsens store Sorg, men som den Bekymrede er det, først og fremmest bekymret for sin egen Sag, for sin ringe Deel, hvor skulde da noget bedre kunne tale til ham og tiltale ham end dette Ord, der er, hvad han selv til en vis Grad altid er, barnligt, mindende om Livets første uforglemmelige Indtryk, mindende om en Faders Kjærlighed til sit Barn, hans Omsorg for at give det gode Gaver! Thi dersom dette staaer fast, at som en Fader forbarmer sig over Børn, saaledes forbarmer Gud sig over Dem, som ham paakalder, at som en Fader giver sit Barn gode Gaver, saaledes giver Gud ogsaa dem, som bede ham derom, dersom dette staaer fast, ja da er jo den tilbude Trøst den paalideligste af Alt. Saaledes forstod han engang Ordet, glædede sig ved det, glædede sig ved hvad det mindede ham om, glædede sig ved hvad det forjætrede, glædede sig ved, at hvad det mindede ham om, endnu engang drog faderlig Omsorg for ham, ved at forklare ham Ordet, at Faderens Kjærlighed

fuldkommede al sin Godhed mod ham ved at forklare ham Guds Kjærlighed; men det faldt ham ikke ind, at dette Ord som ethvert helligt Ord til forskjellig Tid kan være Mælk for den Umyndige,* og stærk Føde for den Ældre, uagtet Ordet bliver det samme; det aahnede ham ikke, at Ordet kunde modtage en anden Forklaring, hvorved det blev end herligere; at den billedlige Tale kunde blive end trøsteligere, naar det Virkelige kom ogsaa for ham at forklare Jordlivets Billeder; at Ordets Slutning blev endnu fastere, naar den vendt Alt om for ham. — Da var han bleven ældre, Alt forandret, rystet i en forfærdelig Omveltning; Guds Dom var en anden; at selv Mennesket, der dog var den fuldkomneste Skabning, at selv han var ond. Dette var ikke blevet udtalt i en Vredens Dom for at indgyde Skræk, men i en billedlig Tale, der i det Skjønneste, af hvad Jordlivet eler, søgte et Udtryk for det Himmelske. Her lød Ordet: I som ere onde, ikke som det, der var Talens Gjenstand, men som en for alle Tider afgjort Sandhed, der blot nævntes. Men det, at den saaledes forudsattes, forstyrrede jo netop Virkningen af den billedlige Tale, forstyrrede den hos ham ogsaa derved, at han holdt sig overbevist om, at Livet havde lært ham sande det, at selv der redeligste Menneskes Kjærlighed, idet den vilde gjøre det Bedste, stundom kun havde været et andet Menneske til Skade; at han selv, naar hans Følelse var lutret, ja villig til at bringe ethvert Offer, selv da, idet han vilde gjøre Alt for et andet Menneske, kun havde voldet ham Smerte. „Dersom,“ sagde han da, „Guds Kjærlighed ikke bedre veed at give gode Gaver, end en Faders Kjærlighed, ja da er Ordets Trøst saare ringe.“ Saa blev Ordet for ham hvad Faderkjærligheden var ham, en skjøn, en hellig, en veemodig Erindring, en opløftende Stemmning, der levendegjorde i Sjelen Forestillingen om det Bedste i Mennesket, men ogsaa om Menneskets Svagheit, levendegjorde Sjelens saligste Længsel, men ogsaa tilbagekaldte den igjen, for at underlægge den under Bekymringens Veemod. Da mente han, at være voxet fra Ordet, og fattede ikke dets opragende Omsorg, fattede ikke, at Ordet var blevet uforandret, at det altid havde udtalt sig tvivlende om en Faderkjærligheds Kraft til at give gode Gaver, men vidnet desto stærkere om Guds Hjerte og Villie.

Da fordybde han sig i Ordet, han vilde ikke lade Ordet drage ham op til sig, glemme det Billedlige over det Virkelige, men Trø-

stens Ord og Kraftens Ord blev for ham Tivlens Sød. Dersom Mennesket, der er det Fuldkomneste af Alt, er ondt, saa ligger vel hele Jordlivet i det Onde. Eller bliver, hvad Jordlivet ellers er, først til det Onde ved Mennesket, saa er det jo iforvejen ligegyldigt, og hverken det Gode eller det Onde, men dette at det kun er Tilsyneladelse,* ikke væsentlig er Noget, er jo atter en Bestemelse af det Onde. Hvad er da det Gode, hvad er det Fuldkomne? I hin billdelige Tale siges, at en Fader, skjændt han er ond, dog giver sit Barn den gode Gave, han beder om, og giver ham ikke en Steen, naar han beder om Brød, eller en Slange, naar han beder om en Fisk, og lyder da Anvendelsens Ord: vide I, der ere onde, saaledes at give gode Gaver, skulde da Eders himmelske Fader ikke give dem? Men var da Brødet og Fisken i og for sig en god Gave, eller var den det ikke kun forsaavidt den havdes behov, og er dog igjen selv det, at have den behov, ikke en Ufuldkommenhed ved Menneskelivet? Og selv om et Menneske havde den behov, kunde det dog ikke være ham tjenligere, at det negtedes ham, kan han ikke i en højere Forstand have dette behov, som naar den forlorne Søn* bad om Brød, og der gaves ham Olden og Ageren, at han maatte gaec i sig selv og vende om fra sin Veis Vildfarelse. Altsaa vide kan et Menneske at give gode Gaver, men han kan ikke vide, om han giver en god Gave, ligesom omvendt, den Onde kan vide, at give en ond Gave, men ikke kan vide, om han giver en ond Gave. Den, der vidste at saae god og reen Sød i sin Ager, han vidste vel at saae den, men han vidste ikke, om han gjorde det, han vidste ikke hvad der kunde skee, medens han sov,* og hvad han med Forfærdelse skulde vaagne op til at see; ja om han end ikke havde sovet, han havde dog ikke vidst, hvad han til endnu større Forfærdelse skulde faae at see. Han kan vide, hvad der synes gavnligt, hvad enten han støtter sin Formening paa egen Effertanke og Erfaring, eller paa Andres Vidnesbyrd, han kan vide at give det, men om han giver det, veed han ikke. Han kan vide, hvad der er det Gode som dette er i og for sig fuldkomment, men, om han giver det, kan han ikke vide, saasnaart han vil vide det i nogen anden end den for ethvert Menneske ligegyldige Viden, at han veed at give det og at have givet det, medens Bekymringens Spørgsmaal, om han nu virkelig gav det, ikke bliver besvaret. Og hvis hans Sjæl ikke kjender denne Bekymring, da bar han med Urette Faderens Navn, thi derpaa er Faderen kjendelig fra ethvert andet Menneske, at han har

Bekymringen, derpaa er han kjendelig fra den bedste Ven, at han har Bekymringen i endnu højere Grad end denne. Saa er der da intet Godt og Fuldkomment til i Verden; thi det Gode er enten kun saaledes til, at det, ved at blive til, bliver et tvivlsomt Gode, men et tvivlsomt Gode er ikke et Gode, og det Gode, der kun kan være saaledes, at det ikke kan blive til, er ikke det Gode; eller det er saaledes til, at det betinges ved en Forudsætning, som maa være til, og som ikke selv er det Gode.

Saa blev da Tivlen den Stärkere; hvad han selv havde udgrundt, hvad han selv havde erfaret, hvad han med deeltagende Bekymring og den egne Grammelise havde forvisset sig om, at det jordiske Liv er Forfængelighed, at selv Menneskets gode Gaver er en afmægtig Villen, der kun mætter ham selv med Uro — det havde han nu ogsaa fundet bekræftet i et helligt Ord. Thi at dette var Ordets Mening, var ham nu klart og tydeligt, og at det var langtfra at have det Skjønne i Livet og lade det bestaae, men tværtimod paa en stiltrende Maade dønte det og lod det forsvinde. Med denne Forklaring meente han, at maatte hjælpe sig, om han end tilstod, at den hverken formaade at hjælpe ham eller noget Menneske. Hvad hjalp det Dig ogsaa, at Dit Øie var lukket, saa Verdens Glands forlystede det ikke meer, hvad hjalp det Dig, at Dit Øie var lukket, saa Verdens forfængelige Tale ikke bandede sig Vei ind derigjennem, hvad hjalp det Dig, at Dit Hjerter var blevet koldt, og Alt Dig fremmed og ligegyldigt; hvad hjalp det Dig, at Du vidste, at Menneskene ikke give gode Gaver, hvad hjalp det Dig, at Du kjendte Menneskelivets den dybeste Smerte, at end ikke Din Kjærlighed formaade at give gode Gaver — O! hvad hjalp det dig, hvis dog Dit Øie ikke atter var opladt til at skue en himmelsk Herlighed *herovenhi*. Dit Øre aabnet, til at fornemme de uudsigelige Taler, der lyde *herovenfra*, Dit Hjerter bevæget og riigt, Din Haand udrakt til at gribe al god og al fuldkommen Gave, der kommer *herovenfra*, Din Venstre uvidende om,* hvad Din Højre gjorde!

Men hvorledes læser Du ogsaa? Er Ordet ikke endnu det samme, har det nogensinde sagt Andet, end det som Du nu mener at have udfundnet og hvorover Du glemmer, hvad det tilføjer? Har Ordet nogensinde lagt Skjul paa, at Menneskene ikke formaae at give gode Gaver; hvis saa var, saa skulde intet Menneske jo behøve Guds. Eller havde Talen været fuldkomnere og rigere paa Trøst, eller havde Livet været det, hvis det var saaledes: at ligesom en Fader giver